

Participatie of gewoon burenhulp?

Door Joke Regouw, bestuurslid Stichting VraagWijzer Nederland, e-mail j.regouw@vraagwijzer.nl

Meedoen. Versterken van zelfredzaamheid en participatie. Dat was het achterliggende doel bij de Wmo van 2007. Gemeenten kregen de opdracht er voor te zorgen dat mensen niet buiten de boot vielen. Ook mensen met beperkingen moesten in gewone wijken gaan wonen en meedoen in de samenleving. Meedoen en participeren betekenden toen hetzelfde. Om een en ander te meten en te bevorderen ontstonden er hulpmiddelen. Op een participatieladder kon je bijvoorbeeld zien waar de burger stond en hoe ver deze met wat hulp nog kon komen. De zelfredzaamheidsmatrix werd gaandeweg overal toegepast.

Het keukentafelgesprek deed ook zijn intrede. Met de Kanteling kwam er een verschuiving van 'zorgen voor' naar 'zorgen dat'. Eigen verantwoordelijkheid en eigen netwerk moesten worden benut. Die eigen kracht is niet meer weg te denken.

Geleidelijk aan ontstond ook het besef dat participatie van twee kanten moest komen. Niet alleen de lokale gemeenschap moest openstaan voor mensen die het zonder hulp niet redden, ook mensen met beperkingen zouden iets voor de gemeenschap kunnen betekenen. Er zijn talloze voorbeelden van projecten waarbij ggz'ers, mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking en ouderen meedoen: ze draaien cafés, buurthuizen, galleries, kringloopwinkels, zorgboerderijen of lezen voor in de bibliotheek. Bij de Wwb is de wederkerigheid inmiddels zelfs een plicht geworden.

Het is niet meer dan logisch dat het keukentafelgesprek ook over die eigen mogelijkheden voor betrokkenheid bij anderen gaat. Niet omdat dat geld bespaart, maar om het meedoen, het participeren, te bevorderen.

Maar wat hebben we sinds Prinsjesdag zien gebeuren? Participatie is in één adem genoemd met bezuinigingen in de zorg. Ging het er vroeger om dat iedereen mee kon doen, nu leek het ineens alleen te gaan om een maatschappij waar mensen voor elkaar zorgen. Met als reden dat de overheid daar niet meer genoeg geld voor heeft of over heeft. De Premier haastte zich in zijn Willem Dreeslezing van half oktober nog wel om te benadrukken dat het allemaal zo niet bedoeld was, maar het kwaad was al geschied.

Eerst spraken we over een inclusieve samenleving, over drempels weg, opdat ook de mensen met beperkingen konden participeren. Een ander begrip dus dan de nu door Koning en Kabinet genoemde participatiesamenleving, waarbij het erom gaat dat burgers met elkaar veel zaken voor elkaar krijgen. Participatie heeft door alle ruis helaas een zeer eenzijdige betekenis gekregen: zorg voor de burens. Elke keer als je het woord nu gebruikt moet je daarom uitleggen hoe je het bedoelt.

Zelf ben ik lid van een participatieraad. Deze adviseert het College van B&W gevraagd en ongevraagd, en komt op voor de belangen van de mensen die het zonder steun van de gemeente tijdelijk of permanent niet redden. Deze raad vindt het overigens niet meer dan terecht dat in het gesprek uitdrukkelijk gekeken wordt wat iemand zelf kan doen om zijn positie of mogelijkheden te verbeteren.

Maar mijn participatieraad heeft niet tot doel burens of familieleden meer voor elkaar te laten zorgen. Dat moet uit de lokale gemeenschap zelf komen. Voor die vorm van participatie moeten we daarom maar snel een ander woord gaan gebruiken. Wat dacht u van burenhulp?